

ŽALM 61

Kázání ze soboty 9.4.2016 – br. Michal Balcar

Pro předního zpěváka, za doprovodu strunného nástroje. Davidův. Slyš, Bože, mé bédování, mé modlitbě pozornost věnuj, z končin země k tobě volám se sklíčeným srdcem. Doved' mě na skálu, je pro mě strmá, ty jsi moje útočiště a pevná věž proti nepříteli. Chci navěky pobývat v tvém stanu, utéci se do skrýše tvých křídel.

Úvod, kontext

Mé dnešní kázání bude výkladem Žalmu 61. Na první přečtení je zřejmé, že se jedná o žalm o dvou polovinách. První lze charakterizovat jako lkavou, naléhavou modlitbu, jež je obecně lidská. Druhá část se od první liší, jelikož její tematika je královská. Nadpis žalm připisuje Davidovi a tradice jeho vznik (nebo spíše tematiku) připisuje do doby, kdy David utíkal před uzurpátorem, jenž usiloval o jeho svržení – svým vlastním synem Abšalómem. Takové zarámování dává první části žalmu ještě hlubší smysl. Otec, jenž stojí proti vlastnímu synovi, s nímž nemůže bojovat?!? Neexistuje bezvýchodnější situace! Jediným východiskem útek k Hospodinu.

"Slyš!"

Hospodin je v tomto žalmu osloven přímo, jedná se tedy o modlitbu. A klíčem pro ni je hned první slovo a první prosba "Slyš...". Považujeme za nepochybné a nezpochybnitelné, že Hospodin naše modlitby slyší a přece je to velmi nesamozřejmé. Vždycky jsem zápasil s definicí modlitby jako rozhovoru. 'Jakýpak rozhovor, když mluvím jenom já?' napadalo mě. Je tedy modlitba monologem? Necháváme vzkazy někde v nebeské hlasové schránce? Ne. Základem modlitby je totiž víra, že Hospodin slyší. Pokud neslyší, pak nemá smysl se modlit. Jeho odpovědi bývají nejasné, nezřetelné a často v nesouladu s našimi očekáváními. Ale Hospodin slyší!

"Z končin země"

Proč prosí o Boží slyšení? Protože se sám cítí být v končinách země. Daleko od nebeských dálek. Vzdálenost mezi ním a jeho Bohem je pro něj nepřekonatelná. Prosí totiž o slyšení, ale necítí se vyslyšen. Prosí o slyšení, jelikož se zdá, že jeho modlitba neletí "k nebeskému Oriónu", nýbrž padá na zem před jeho nohy. Napětí vystihuje klíčový verš celého žalmu:

"Doved' mě na skálu, je pro mě strmá"

Skála má nepochybně spojena v Bibli pozitivní konotaci. Již děti v sobotní školce vědí, že "muž moudrý stavěl dům svůj na skále." Skála je horou Choréb, na níž se s Hospodinem setkává Mojžíš. Skála je pevný bod v nejistém světě. Jenže je strmá. Není v žalmistových silách se na ni vyšplhat. Žalmista ví, že jeho řešení je utéct na horu Hospodinovu. Vždyť vzápětí přidává čtyři další synonymická vyjádření toho, že řešení jeho situace je u Hospodina. On je útočiště a pevná věž. V jeho stanu a pod jeho křídly bude v bezpečí. Ví, ale nedokáže to. Skála je příliš strmá.

Jelikož se kolem mého rodného města Děčína nachází mnoho pískovcových skal, byla doba, kdy jsem také trochu zkoušel lézt. Nebyl jsem nijak zvlášť trénovaný, ale taky jsem neměl takové břicho jako dneska, tak jsem měl za to, že vylézt nějakou lehčí 'cestu' by pro

mě neměl být nepřekonatelný problém. A nebyl. Tedy prvních pět metrů. Pak jsem se dostal do situace, kdy to zpátky nešlo a vzhůru začala být skála pořádně strmá. Najednou se mi začaly třást svaly a nevěděl jsem jak dál. Skála dokáže být strmá, nejen doslovně, ale i obrazně jako v našem žalmu.

"Chci pobývat v tvém stanu"

Jak Hospodin odpověděl? Dovolím si hledat Boží odpověď v Novém zákoně, konkrétně v Janově prologu (byť z exegetického hlediska by můj postup jistě mohl být předmětem mnoha námitek). Janovo prohlášení, že 'slovo' (logos) přebývalo mezi námi, totiž překladatelé ČEPu nepřeložili úplně doslovně. Řecký text totiž říká, že 'slovo stanovalo' mezi námi. Naráží pravděpodobně na stan setkávání ze Starého zákona, ale také na chatrnost stanu jako příbytku, který symbolicky přirovnává k lidskému tělu. Žalmista touží po tom skrýt se v Božím stanu a Bůh odpovídá tím, že sestupuje do stanu lidského těla, aby se s člověkem mohl setkat. Není totiž v lidských silách vyškrábat se na Boží skálu z končin země. Ta je pro člověka příliš strmá.

Tuto radikální novozákonní myšlenku vynikajícím způsobem vyjadřuje německá teoložka (už vím) Dorothee Sölle: *„Ve všech náboženských tradicích vedly bolesti lidí k hledání všemohoucích a šťastných bohů; jen v Kristu se objevuje koncepce trpícího Boha, jen zde je to vlastní utrpení Boha, které na sebe bere jeden člověk. Teprve od Krista se stalo zřetelným, že Boha lze usmrtit, protože se nám vydal. Teprve od Krista je Bůh na nás odkázán. Neboť Kristus se neztotožňoval s tím, kdo netečně přihlíží našim bolestem avšak učení, životem a smrtí představil bezmoc Boha ve světě jako utrpení lásky, která nic nezmůže.“*

Člověk bohem a Bůh člověkem

Elie Wiesel ve své knize Městečko za zdí vypráví příběh o tom, že jednoho dne se Bůh a člověk domluvili, že si vymění role. Bůh bude na den člověkem a člověk Bohem. Jak řekli, tak udělali. Když uplynul den, zavolal Bůh ze země na člověka (nyní boha), aby se vrátil zpět. Jenže člověk jen zakroutil hlavou a odmítl. Zalíbilo se mu být bohem.

A já (nikoli Elie Wiesel) dodávám, že proto, aby svět zbavil děsivé vlády člověka toužícího být bohem, musel se Bůh sám stát člověkem.